D2 Tegninger og supplerende dokumenter
D2-S33a Kulturminner

Innhold

1. Informasjon..... 2
2. Fredede kulturminner..... 2
3. Kulturminner..... 2
4. Spesielle omsyn ved drift 3

1. Informasjon

Fredede og vernede kulturminner er listet opp i kap. D2-S33b, samt vist i kap. D2-S01 kart under fanen «kulturminner».

2. Fredede kulturminner

Fredning er vern av et kulturminne i medhold av Lov om kulturminner eller Bygningsfredningsloven av 1920. Innen kulturminnevernet er fredning det sterkeste juridiske virkemiddelet og anvendes for å sikre langsiktig vern av bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer av nasjonal interesse.

Alle kulturminner eldre enn 1537, og alle stående byggverk med opprinnelse fra før 1650, samt, er automatisk fredet. Alle automatisk fredede kulturminner har en sikringssone på minst 5 meter ifra ytterkant, se § 6 i Kulturminneloven. 5 meter følger automatisk av lovverket, men i tillegg kan kulturminnemyndighetene vedta en større sikringssone om det er behov for det.

En sikringssone skal behandles som resten av det fredete kulturminnet eller kulturmiljøet. Det er for eksempel ikke lov å gjøre inngrep i sikringssonen uten at det er fattet dispensasjon fra kulturminnemyndighetene. Dette kan gjelde både for oppsetting av skilt, gjerder, fylling av masse, med mer.

Kulturminner som ikke er automatisk fredet, kan fredes av Riksantikvaren gjennom vedtak etter kulturminneloven. Kulturminner kan også vernes gjennom Plan og bygningsloven (regulering til hensynssoner, kulturmiljøer), gjennom statlige landsverneplaner.

Fredede kulturminner har lovens strengeste vern, og må sikres mot å bli ødelagt eller skadet som en følge av drift- og vedlikeholdsarbeid på vegene.

Kulturminnene i listen under har alle et identitetsnummer. Dette nummeret er knyttet til Askeladden, som er Riksantikvaren sin offisielle database over kulturminner og kulturmiljøer som fredet eller vernet, eller er vurdert som verneverdige. For å finne flere opplysninger om hvert enkelt kulturminne, se Riksantikvarens database Kulturminnesøk kulturminnesok.no

3. Kulturminner

Langs vegene er det mange kulturminner som vi skal ta hensyn til under drift og vedlikeholdsarbeid. Dette kan være alt fra fredede kulturminner som gravhauger, hellere og klosteranlegg, til eldre hus, gårdstun, steingarder, jernbanelinjer med mer. Langs de eldre vegene våre er det særlig mange vegrelaterte kulturminner, som tørrmurte vegmurer, støttemurer, stabbesteiner og stikkrenner.

Kulturminner er ikke aldersbestemt, og kan både være fra fjern eller nær fortid. Mange kulturminner inngår i større helheter, såkalt kulturmiljøer. Dette kan være stabbesteiner langs en gammel veg, eller en steingard i et eldre kulturlandskap. Tar man bort en bit, vil helheten også reduseres.

Noen kulturminner er fredet, noen er vernet, mens andre ikke har noe formelt vern. De fredete kulturminnene SKAL vi sikre og på ingen måte skade under drift og vedlikeholdsarbeidet. Kulturminner uten formelt vern skal heller ikke skades av arbeidet.

I Norge har vi Lov om kulturminner, se Lovdata https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1978-06-09-50
Loven definerer kulturminner som alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med kulturmiljøer menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng. I loven kan man også finne definisjoner på de ulike vernekategoriene.

Som en generell regel må man vise forsiktighet under alt arbeid langs veg hvor det er kulturminner og kulturmiljø, slik at disse ikke tar skade eller blir ødelagt.
For eksempel ved å:

- Vise aktsomhet i forbindelse med kantklipp slik at maskinen ikke slår borti og ødelegger kulturminnet.
- Unngå å bruke store maskiner tett inntil kulturminnene og eller i rundt disse (se pkt 2).
- Unngå å legge snø etter brøyting inntil eller på kulturminnene. Dette er særlig viktig med eldre hus og bygninger av tre.

Som en del av entreprisen skal man også tenke forebyggende for å hindre fremtidige ødeleggelser av kulturminner og kulturmiljøer. For eksempel ved å:

- Holde murverk som vegmurer, støttemurer og stikkrenner fri for vegetasjon med kraftige røtter som sprenger i stykker murverket.

Listene under viser kulturminner og kulturmiljø som skal tas hensyn til i entreprisen. Listene er ikke fullstendige, og det kan være flere likende kulturminner og kulturmiljøer langs traseene, og entreprenøren må ha et våkent øye også ovenfor dem.

Sikringssone: Automatisk fredede kulturminner har en sikringssone på minst 5 meter ifra ytterkant kulturminneobjekt, se § 6 i Kulturminneloven.

4. Spesielle omsyn ved drift

I tabell under er det listet opp noen punkter som er spesielt viktig å være oppmerksom på ved drift:

Sted	VegID	Merknad
Lysekloster/ Os	Fv 5156 S1D1 m4131	Ikke legge snø inntil klostermur
Reperbaneanlegg Sjøgaten/ Bergen	Fv 577 S1D1 m3477-3657	Ikke legge snø inntil trehus tilhørende reperbanen.
Lysekloster	Fv 5156 S1D1 m4131	Muren tåler ikke mekanisk påvirkning Vis forsiktighet under kantslått/ vegetasjonsrydding inntil Klostermuren.

Sted	VegID	Merknad
Leirvågen, Austevoll.	Fv5148 S1D1 m2886	Røysa er 5 - 6 m i tverrmål og omkring 0,5 m høy. Den er helt overgrodd med mose, lyng og einer, slik at den er lite synlig. Under vegetasjonen kan man kjenne steiner. Vestre kant av røysa er skadet av vegbyggingen. Ligger kloss inntil vegen, på østsiden. Vise forsiktighet under kantslått.
Sjøbøen, Os	Fv5156S1D1 m5330	Tre steinrekker ca. 1 m bredde trolig mer enn 32 m lange. Steinene kan sees i overflaten flere steder på marken. Det er funnet flere gjenstander fra middelalderen her. Ligger kloss i vegen. Vise forsiktighet under brøyting/ vinterdrift og kantslått.
Sjøgaten, Bergen	Fv577 S1D1 m2389	Miljø av sjøbuer i Skuteviken. Fra både 16-, 17- og 1800-tallet. Forsiktig med salting så det ikke rammer trebygningen. Unngå å legge snø etter brøyting inntil huset.
Haukedalsboden, Sjøgaten, Bergen	Fv577 S1D1 m2832	Sjøhus, 1600-tallet. Forsiktig med salting så det ikke rammer trebygningen. Unngå å legge snø etter brøyting inntil huset.
Sandviksboder 12-24	Fv577 S1D1 m3020	Sjøboder og naust, bygget mellom 16- 17- og 1800-tallet. Forsiktig med salting så det ikke rammer trebygningen. Unngå å legge snø etter brøyting inntil huset.
Repslageri, Sandviksveien 60-62, Bergen	Fv577 S1D1 m3583	Sandviksveien 60-62 er et komplett reperbaneanlegg med reperbane, mesterhus og tjærehus. Sjølve reperbanen er en nær 150 m lang, smal bygning og ligg langsetter vegen. Forsiktig med salting så det ikke rammer trebygningen. Unngå å legge snø etter brøyting inntil huset.